

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1980-1981

1 JULI 1981

Voorstel van wet houdende organisatie van een referendum over het tot stand brengen en het afbakenen van het Waalse Gewest waarin artikel 107quater van de Grondwet voorziet

(Ingediend door de heer Bonmariage c.s.)

TOELICHTING

Bij de Commissie voor de herziening van de Grondwet zijn voorstellen aanhangig om het referendum (en met name het referendum op initiatief van de bevolking) in de Belgische Grondwet op te nemen als een bron van positief recht. Dat heeft de ondertekenaars aangespoord dit voorstel in te dienen, opdat het zo spoedig mogelijk zou kunnen worden behandeld en goedgekeurd.

Het is immers de hoogste tijd dat de betrokken inwoners naar hun mening wordt gevraagd over de toekomst en de afbakening van hun gewest.

De jongste gebeurtenissen in Voeren en de dogmatische houding van de meerderheid van de Regering verantwoorden het initiatief dat wij genomen hebben.

Een Staat kan niet lang overleven als dergelijke bewegingen uit de basis genegeerd worden. Als de bevolking het woord vraagt, moet ze dat krijgen. Het kiezerskorps, als uiting van de democratische wil, is de enige wettige grondslag van de instellingen. Het negeren van die wil, door steeds opnieuw de thermometer stuk te slaan, zal zeker niet verhinderen dat de koorts blijft stijgen, maar zal de Staat bovendien geleidelijk in de richting drijven van een verdrukking die voor velen ondraaglijk is en door de meerderheid van de bevolking grondig wordt betwist.

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1980-1981

1er JUILLET 1981

Proposition de loi portant organisation d'un referendum relatif à la mise en œuvre et à la délimitation de la région wallonne prévue à l'article 107quater de la Constitution

(Déposée par M. Bonmariage et consorts)

DEVELOPPEMENTS

La Commission de Révision de la Constitution est saisie de propositions tendant à l'introduction dans la Constitution belge du referendum (et notamment du referendum d'initiative populaire) comme source de droit positif. Cet événement a incité les signataires de la présente proposition à la déposer pour qu'elle puisse être examinée et votée le plus rapidement possible.

Il y a, en effet, une urgence particulière à consulter les habitants concernés sur l'avenir de leur région et sur la délimitation de celle-ci.

Les derniers événements survenus dans les Fourons et l'attitude dogmatique de la majorité du Gouvernement justifient l'initiative que nous avons prise.

Un Etat ne peut survivre longtemps dans l'ignorance de semblables mouvements de fond. Quand la population demande la parole, il faut la lui donner. Le corps électoral, expression de la volonté démocratique, est la seule base légitime des institutions. En niant la volonté des gens, en cassant perpétuellement le thermomètre on n'empêche certes pas la fièvre de monter mais, en plus, on conduit progressivement l'Etat à un système oppressif, insupportable pour beaucoup et fondamentalement contesté par la majorité des citoyens.

Het voorstel zelf ligt geheel in de lijn van de tradities en van de jongste ontwikkeling in talrijke Europese Staten : referendum op initiatief van de wetgever, referendum op initiatief van de kiezers zelf; het voorstel combineert de twee mogelijkheden om beter aan te sluiten bij de huidige complexe toestand.

Het voorstel maakt de gevolgen van het referendum ook bindend voor de wetgever en bevat een aantal waarborgen van uitvoering voor het geval dat de nationale parlementaire assemblees in gebreke mochten blijven. Het voorstel berust dus in alle opzichten op « het zelfbeschikkingsrecht van het volk ».

Het is slechts een voorbeeldige toepassing van de grondbeginselen van het hedendaags internationaal recht.

*
**

VOORSTEL VAN WET

ARTIKEL 1

Binnen zestig dagen na de inwerkingtreding van deze wet organiseert de executieve van het Waalse Gewest een referendum over het tot stand brengen en het afbakenen van het Waalse Gewest waarin artikel 107^{quater} van de Grondwet voorziet.

ART. 2

In de gemeenten van het Waalse Gewest zullen de kiezers ingeschreven op de kiezerslijsten voor de parlementsverkiezingen, worden verzocht met ja of neen te antwoorden op de volgende vraag :

« Bent u voor het Waalse Gewest dat beschikt over een assemblee verkozen bij rechtstreekse algemene verkiezing, en over een gewestregering verantwoordelijk aan die assemblee; dat wetgevende en verordenende bevoegdheid bezit in alle aangelegenheden die dat Gewest aangaan, en dat zijn eigen begroting opmaakt en goedkeurt ? »

ART. 3

In de gemeenten of secties van gemeenten die grenzen aan het Waalse Gewest zoals het thans is afgebakend, wordt een referendum gehouden op aanvraag van 15 pct. van de kiezers ingeschreven op de kiezerslijsten voor de parlementsverkiezingen; behalve de vraag bedoeld in artikel 2, wordt in dat referendum ook de volgende vraag gesteld :

« Wenst u dat uw gemeente (of uw gemeentesectie) een integrerend deel uitmaakt van het grondgebied van het Waalse Gewest ? »

Het centraal stemopnemingsbureau van de gemeente of gemeentesectie kondigt eerst de uitslag af van de antwoorden op de vraag betreffende het grondgebied. Indien een meerder-

La proposition elle-même se situe dans la droite ligne des traditions ou des usages référendaires plus récents de nombreux Etats européens : referendum à l'initiative du législateur, referendum à l'initiative du corps électoral lui-même; la proposition combine les deux systèmes, pour mieux répondre à la complexité de la situation actuelle.

La proposition rend aussi obligatoire pour le législateur les conséquences du referendum proposé et organise un système de garanties d'exécution en cas de carence des assemblées parlementaires nationales. Cette proposition s'inspire donc en tous ses aspects du « droit du peuple à disposer de lui-même ».

Il n'est qu'une application exemplaire des principes fondamentaux du droit international contemporain.

J. BONMARIAGE.

*
**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1er

L'Exécutif de la Région wallonne organise, dans les soixante jours de l'entrée en vigueur de la présente loi, un referendum relatif à la mise en œuvre et à la délimitation de la Région wallonne prévue à l'article 107^{quater} de la Constitution.

ART. 2

Dans les communes de la Région wallonne, les électeurs inscrits sur les listes électorales législatives seront invités à répondre par oui ou par non à la question suivante :

« Etes-vous favorable à la Région wallonne dotée d'une assemblee élue au suffrage universel direct et d'un gouvernement régional responsable devant celle-ci, disposant du pouvoir législatif et réglementaire dans toutes les matières qui la concernent, et élaborant et votant son propre budget ? »

ART. 3

Dans les communes ou sections de communes limitrophes de la Région wallonne telle qu'elle est actuellement délimitée, un referendum est organisé à la demande de 15 p.c. des électeurs inscrits sur les listes législatives; il porte alors, outre la question visée à l'article 2, sur la question suivante :

« Souhaitez-vous que votre commune (ou votre section de commune) fasse partie intégrante du territoire de la Région wallonne ? »

Le bureau central de dépouillement de la commune ou de la section de commune proclame en premier lieu les résultats des réponses à la question relative au territoire. Si une

heid zich uitspreekt voor aansluiting bij het gewest, wordt overgegaan tot telling van de antwoorden op de vraag bedoeld in artikel 2; de uitslag hiervan wordt vervolgens afgekondigd en gevoegd bij de uitslag in het Waalse Gewest zoals het thans is afgebakend.

ART. 4

Ingeval de meerderheid van de kiezers bevestigend antwoordt op de vraag bedoeld in artikel 2, moet de wetgevende macht de beslissing bekrachtigen binnen een termijn van zes maanden te rekenen van de afkondiging van de uitkomsten van het referendum.

ART. 5

Wordt die wet niet afgekondigd, dan worden de kiezers van het gewest, zoals dat zal zijn afgebakend met toepassing van artikel 3, opgeroepen binnen veertig dagen na het verstrijken van de termijn van zes maanden bedoeld in artikel 4, ten einde bij evenredige stemming een constituerende vergadering te kiezen waarvan het aantal leden wordt vastgesteld naar verhouding van één vertegenwoordiger per 30 000 inwoners. Deze vergadering zal tot taak hebben binnen zes maanden de fundamentele wet houdende organisatie van het Waalse Gewest voor te bereiden en goed te keuren. Bij wijze van overgangsmaatregel zal zij een executieve benoemen die aan haar verantwoordelijk is en zal zij bij decreet de gewestelijke normatieve bevoegdheid uitoefenen.

ART. 6

De wijze waarop het referendum wordt gehouden en de uitkomsten worden afgekondigd, wordt bepaald bij besluit van de Voorzitter van de Executieve van het Waalse Gewest.

majorité se prononce en faveur du rattachement à la Région, il est procédé au dépouillement relativement à la question visée à l'article 2 dont les résultats sont alors proclamés pour être ajoutés à ceux proclamés dans la Région wallonne telle qu'elle est actuellement délimitée.

ART. 4

Au cas où la question visée à l'article 2 rencontre une adhésion majoritaire des électeurs, le pouvoir législatif doit consacrer la décision dans un délai de six mois à compter de la proclamation des résultats du referendum.

ART. 5

En l'absence de promulgation de ladite loi, les électeurs de la Région telle qu'elle aura été délimitée en application de l'article 3 seront convoqués dans les quarante jours de l'expiration du délai de six mois visé à l'article 4 en vue d'élire au scrutin proportionnel une assemblée constituante comprenant un nombre de membres fixé à raison d'un représentant par 30 000 habitants. Cette assemblée aura pour mission d'élaborer et de voter dans les six mois la loi fondamentale organique de la Région wallonne. A titre transitoire, elle nommera un exécutif responsable devant elle et exercera par décrets le pouvoir normatif de la Région.

ART. 6

Les modalités pratiques de l'organisation du referendum et de la proclamation des résultats sont déterminés par arrêté du Président de l'Exécutif de la Région wallonne.

J. BONMARIAGE.

S. MOUREAUX.

P. BERTRAND.

A. LAGASSE.

L. MATHIEU-MOHIN.

R. GILLET.